

Savet za štampu

ŽALBA

Prijatelji dece Srbije ulažu žalbu Savetu za štampu povodom izveštavanja o slučaju samoubistava deteta u periodu od 3. do 6. februara 2021. godine u listovima: Kurir, Informer, Novosti, Alo, Srpski telegraf (i njihov portal Republika.rs) i Telegraf (portal).

Navedeni listovi i portali su u izveštavanju o ovom slučaju, u više navrata, naslovnom stranom, tekstovima, kao i blokovima i sadržajem na online platformama, izvršili **izuzetno negativan uticaj na emocionalni, moralni, intelektualni i socijalni razvoj svakog deteta koje se našlo izloženo ovim sadržajima** čime su naneli ozbiljnu štetu interesima svakog deteta:

- **grubo kršeći prava deteta i Kodeks novinara,**
- **izlažući decu neprimerenim i uznemiravajućim sadržajima,**
- **šireći informacije bez ikakvog javnog značaja, senzacionalističke i suprotne svakom profesionalnom i ljudskom moralu**

Prijatelji dece Srbije, najstarija organizacija za promociju i zaštitu prava deteta u Srbiji i jedina koja se kontinuirano bavi zaštitom dece u medijima, oštro apeluje na reakciju povodom senzacionalističkog i neetičkog izveštavanja medija koje posebno ugrožava pravo na privatnost, dostojanstvo i integritet svakog deteta i ostavlja nesagledive i teško pojmljive posledice na razvoj deteta.

Izveštavanjem u navedenom slučaju je deci, koja su se susrela sa sadržajima, poslata jasna poruka da čak ni u slučaju tragedije, nisu zaštićeni ni oni, ni članovi njihovih porodica, te da ne postoji niti lični, niti intimni „prostor“, uključujući i smrt. Scenama izvlačenja beživotnog tela deteta, zatim majke na licu mesta, nakon toga same sahrane, sa sve citiranjem reakcija prisutnih - na decu je izvršeno teško psihološko nasilje sa nesagledivim posledicama.

Posebno štetan deo je spekulisanje o razlozima samoubistva deteta, uz viktimizovanje njegove simpatije (takođe deteta) kao navedenog uzroka samoubistva. Takođe, insistiranje na uzrocima samoubistva u „neuzvraćenoj ljubavi“ ima izuzetno štetan impakt na razvoj dece i njihove vrednosti i emocije.

Nalazimo da su tekstovima, naslovnim blokovima i naslovnicama, koje u odgovarajućem delu žalbe prilažemo, navedeni listovi i novinari grubo prekršili Kodeks novinara Srbije u sledećim tačkama:

ČLAN IV: Odgovornost novinara

Izvršene povrede Kodeksa:

- Identitet žrtve (deteta) je posthumno otkriven bez ikakvog interesa javnosti. Time što se identitet žrtve ne štiti ne samo što se povređuje dostojanstvo deteta već se uspostavlja negativna i štetna praksa tretiranja dece žrtava u medijima koja ugrožava svako dete bilo da je žrtva ili ne.
- Zastrašivanje dece u najširem smislu.
- Svi sadržaji na koje se pozivamo u priloženim linkovima imaju višestruko štetan, neprimeren i uznemiravajući uticaj na svako dete sa nesagledivim i nepredvidivim posledicama u budućnosti.
- Odgovornost novinara je u ovom slučaju utoliko veća jer detaljno i slikovito prikazuju izvlačenje tela deteta iz reke, uz direktno izveštavanje o ponašanju, rečima i izgledu majke na mestu tragedije, uz foto i video materijal.
- Novinari spekuliraju o razlozima samoubistva deteta, implicirajući na uzroke, kako u „neuzvraćenoj ljubavi“, tako i upirući prstom u drugo dete kao „uzrok“ tragedije. Ovakvo „romansiranje“ samoubistva, može na decu, sem emocionalnih i mentalnih, imati i druge nepredvidive posledice.
- Navedeni sadržaji višestruko su povredili prava deteta po Konvenciji o pravima deteta UN i ostalim pozitivnim međunarodnim i domaćim propisima, grubo kršeći dostojanstvo deteta žrtve, ali i sve dece izložene ovim sadržajima.

ČLAN VI: Odnos prema izvorima informisanja

Izvršene povrede Kodeksa:

- Novinar ne sme da zloupotrebi emocije drugih ljudi, njihovo neznanje ili nedovoljnu sposobnost rasuđivanja niti da unosi neopravdan strah niti uliva lažnu nadu. U pojedinim slučajevima, iznošenjem niza emotivnih izjava, zaprepašćujuće surovih naslova, motivišućih i demotivišućih poruka, listovi i portali, doprinosili su razvoju straha i osećaja nesigurnosti kod dece.

ČLAN VII: Poštovanje privatnosti

Izvršene povrede Kodeksa:

- Smatramo da je način na koji su se novinari bavili izveštavanjem o samoubistvu deteta u navedenom slučaju, iznošenjem detalja tragedije, izrazito štetan za svako dete u Srbiji. Na taj način je poslata poruka da će deca i u najnepriličnijim situacijama, pa čak i posthumno, biti potpuno izložena, lišena privatnosti i dostojanstva, medijski tretirana bez ikavog saosećanja i diskrecije, a privatni i javni izvori informacija zloupotrebljeni. **Posledice ovakvog izveštavanja po decu su višestruke: od emocionalnih i mentalnih trauma, preko straha od stigmatizacije i javnog obeležavanja.**
- Impliciranje idejom samoubistva zbog neuzvrćene ljubavi, i stigmatizacija devojčice koja je, navodno, „uzrok“ samoubistva dečaka, izvršena je teška povreda privatnosti navedene devojčice, što je takođe jedna u korpusu negativnih poruka svoj deci.

Unutar Prijatelja dece Srbije smatramo da su grubo prekršeni i sledeći članovi *Zakona o javnom informisanju* čime su sva deca ugrožena u susretu sa navedenim tekstovima, naslovnim blokovima i naslovnim stranama:

Izvršene povrede *Zakona o javnom informisanju*:

- *Prema članu 77. mediji moraju voditi računa o zaštiti svih maloletnih lica.* Medijsko izveštavanje u navedenim sadržajima je u svakom smislu izuzetno štetno za moralni, intelektualni, emotivni i socijalni razvoj maloletnika/dece i pokazuje da deca u Srbiji nisu zaštićena od medijske zloupotrebe.
- Grubim povredama članova 79. i 80. Zakona o javnom informisanju deci je poslata uznemirujuća poruka da NISU zaštićena od povreda dostojanstva ličnosti u medijskom prostoru, a da im privatni život može biti ugrožen i stavljen na potpuni uvid javnosti, kao i svih članova njihove porodice, kako za vreme života, tako i posthumno. Posledice ovakvog izveštavanja po emocionalni, kognitivni, mentalni i svaki drugi razvoj dece su višestruke.

Prijatelji dece Srbije smatraju da je ovo dalje pomeranje granica u negativnom i štetnom predstavljanju dece u medijima koje u navedenom slučaju ima potpuno dehumanizovan i nekrofilski oblik. S obzirom da se radi o neprofesionalnom i neetičkom izveštavanju o suicidu deteta, na određeni način može imati i izuzetno opasan kontekst, te ovom Žalbom tražimo od Saveta za štampu da razmotri najoštriju moguću reakciju. Sprečavanje dalje zloupotrebe dece u medijskom prostoru treba da bude jedan je od naših prioriteta, a Savet za štampu smatramo našim partnerima na tom putu.

Povodom ovog slučaja, Prijatelji dece Srbije, na svojoj platformi decaimediji.rs, dobili su i četiri prijave građana.

Liknove i skrinšotove spornih naslovnih strana priložemo u odvojenom dokumentu, zbog izbegavanja naknadne viktimizacije sve dece i njihovih porodica uključenih kako u ovaj slučaj, tako i najšire javnosti, uz nadu da se neće još jednom naći u javnom prostoru.

S poštovanjem,

Iva Eraković

Izvršna direktorka

Prijatelja dece Srbije